

Vänsterpress om Grekland – slutet av augusti 2015

Tsipras-regeringen har avgått och utlyst nyval i september. Där hoppas högerflygeln i Syriza, med Tsipras i spetsen, få stöd för kapitulationslinjen. Men denna politik har också mött hårt motstånd och Syriza-vänserna har brutit sig ur och bildat ett nytt parti under namnet ”Folklig enhet”, med förre energiministern Panagiotis Lafazanis som främste talesman.

xxxxTidigare artikelsamlingar om Grekland efter Syrizas kapitulation: [Vänsterpress om Grekland – slutet av juli 2015](#) och [Vänsterpress om Syriza-regeringens kapitulation i juli 2015](#) (artiklarna från mitten av juli).

För andra kommentarer och analyser: Tariq Ali: [Dagbok från Aten](#), Perry Anderson [Det grekiska fiaskot](#), Mathieu Magnaudeix: [Tyskland \(vs Grekland\) - Reglerna går före allt](#), samt Eric Toussaint: [Grekland - De första konsekvenserna av kapitulationen](#)

För en bakgrund, se även samt [Grekland: fas ett](#) (intervju med representant för Syriza-vänstern från januari i år)

MF 23/8 2015

Innehåll

Avanti	1
<i>Nyval, splittring i Syriza – Uttalande från Kommunistiska Tendensen i Syriza</i>	<i>1</i>
Flamman	2
<i>Syriza plågas av fraktionsstrider</i>	<i>2</i>
<i>På Tysklands befallning</i>	<i>3</i>
<i>Till nyval är Tsipras nödd och tvungen</i>	<i>5</i>
Internationalen	6
<i>Greklands parlament säger ja till utpressningen från EU och IMF</i>	<i>6</i>
Offensiv	7
<i>Grekland: Ny vänster krävs</i>	<i>7</i>
Synapze	8
<i>Hur ECB ströp Grekland</i>	<i>8</i>

Avanti

Nyval, splittring i Syriza – Uttalande från Kommunistiska Tendensen i Syriza

Kommunistiska tendensen i Syriza

Avanti 22/8 2015

Den grekiska premiärministern Alexis Tsipras har utlyst ett nyval som ska hållas den 20 september. Samtidigt har Vänsterplattformen i Syriza utropat bildandet av ett nytt parti, som kommer ställa upp i dessa val. Nedan finner ni ett uttalande från de grekiska marxisterna i Kommunistiska Tendensen i Syriza om de senaste händelserna.

Nyvalet måste användas för att slå tillbaka mot de förespråkare av memorandumerna (nedskärningspaketen) som utropade det. En klassmedveten vänsterröst och byggandet av den socialistiska grunden till det nya partiet skulle vara det bästa sättet att försvara folkets nej till nedskärningar i folkomröstningen i juli, som förråddes av regeringen.

Utropandet av nya parlamentsval utgör ett desperat försök från Syrizas presidentstab att överleva politiskt trots en växande folklig ilska mot deras förräderi. Syftet är också att skapa den politiska grunden till ett nytt memorandum (nedskärningspaket), genom att försvaga vänstern i Syriza, som är mot memorandumerna. Även om detta verkar vara en motsägelse, är alltså utropandet av valet en central del av den härskande klassen och dess imperialistiska långivares odemokratiska upphävande av det folkliga mandat som gavs i folkomröstningen nyligen, vilket var för att riva upp memorandumerna. I detta upphävande har regeringen och Syrizas presidentstab varit villiga medbrottslingar, och det fortsätter de med.

Men oavsett de bakomliggande avsikterna, ger valet den 20 september en viktig möjlighet för arbetarklassen, ungdomen och folkets fattiga skikt. Detta är en möjlighet att uppnå en avgörande vinst mot kapitalismens försvarare såväl som mot gamla och nya anhängare av memorandumerna genom att ta politisk hämnd för den brutala kränkningen av det folkliga mandatet från den 25 januari och den 5 juli. De borgerliga partierna, Ny Demokrati, Gyllene Gryning, Pasok, To Potami, och de andra mindre partierna, såväl som Tsipras presidentstabs nya memorandumförespråkande Syriza, måste röstas ned. Den folkliga rösten måste vara baserad på klass, och genom aktiv mobilisering av arbetarklassen måste den ge vänsterpartierna ett mandat att bilda en verklig vänsterregering som kommer utradera memorandumerna, nedskärningarna och den kapitalism som skapat dem. Detta politiska mål borde genomföras genom att ena KKE med det nya vänsterparti som bildats av krafterna från vänstern inom Syriza.

Efter att ha kränkt de principer som Syriza grundades på och effektivt upphävt alla partiets kollektiva arbetsgångar, har Tsipras stab förstört Syriza som ett vänsterparti kapabelt att representera arbetarna. Detta bekräftar också den hårda och tydliga kritik som den Kommunistiska Tendensen omgående och systematiskt har lagt fram. Partiets vänsteraktivister har nu

starkt tagit ställning för bildandet av ett nytt vänsterparti som kommer tjäna de – förrådda – principerna som det gamla Syriza grundades på.

Den Kommunistiska Tendensen (IMT Grekland) deltar aktivt i arbetet med att etablera den nya politiska formationen tillsammans med kamraterna i Vänsterplattformen. För oss kommunister är det uppenbart att vi inte längre har någon plats i det nya memorandumförespråkande ”Syriza”. Vi går sida med sida med vänsteraktivisterna i det gamla, förrådda Syriza, och kämpar tillsammans med syftet att skapa en ny vänsterpolitisk formation, och vi uttrycker genuint och orubbligt arbetarklassens och de fattiga skiktens intressen och rättigheter till slutet. Våra politiska ageranden kommer fortsätta att vara fast baserade på de principer och idéer som den vetenskapliga socialismen grundades på, och de antikapitalistiska – socialistiska – programmatiska åsikter som vi har presenterat och försvarat sedan etablerandet av vår tendens.

Översättning: Fredrik Albin Svensson

Flamman

Syriza plågas av fraktionsstrider

Henning S Rubin

Flamman 13/8 2015

Den 5 juli sade Grekland nej till fler nedskärningar i en folkomröstning. Redan den 11 juli tvingades landets vänsterregering att gå emot folkomröstningsresultatet.

Alternativet hade varit att lämna eurosamarbetet och utsätta den grekiska ekonomin för en ännu värre kris, argumenterade landets premiärminister Alexis Tsipras. Enligt en ny opinionsmätning från mitten av juli har han opinionen med sig. Även om 86 procent av grekerna anser att folkomröstningens resultat ignorerats i de nya förhandlingarna med långivarna, så är 61 procent nöjda med Tsipras prestationer som regeringschef. 78 procent vill stanna i eurozonen.

Inre motsättningar

I parlamentet har Tsipras den borgerliga oppositionen och socialdemokraterna bakom sig. Inom hans eget parti Syriza finns däremot ett växande motstånd. 32 Syrizaparlamentariker röstade i juli mot den egna regeringens förslag att tacka ja till nya lån från de institutioner som förr i tiden betecknades som ”trojkan”, det vill säga Internationella valutafonden (IMF), Europeiska centralbanken (ECB) och EU-kommissionen.

De flesta rebellerna i Syrizagruppen i parlamentet räknas till den så kallade vänsterplattformen, partiets mest uttalade Euromotståndare. I den grekiska vänsterregeringen som tillträdde i början av året fanns två ministrar med anknytning till vänsterplattformen. Båda tvingades lämna regeringen efter den dramatiska omröstningen om det nya nedskärningsprogrammet.

Extrakongress

Vänsterplattformen gav sig dock inte och förlorade något senare också striden inom Syrizas centralkommitté. Tsipras fick där genom att en extra partikongress ska hållas i september för att godkänna regeringens agerande – i efterhand. Inför kongressen går vänsterplattformen nu till offensiv och vill snart presentera ett alternativt regeringsprogram.

– Ledningen tvingade partiet att ställa sig bakom uppgörelsen, säger en av plattformens ledande politiker, ekonomen Costas Lapavitsas till den tyska tidningen *Der Tagesspiegel*. Lapavitsas menar att vänsterplattformen jobbar på ett nytt program för att förhindra en splittring. I stället är det Alexis Tsipras och partiledningen som i vänsterplattformens tidning Iskra anklagas för att vilja provocera en splittring.

– Partiet ska hitta tillbaka till våra principer. Vårt program kommer dock inte att kunna verkställas inom valutaunionen, säger Lapavitsas.

Vänsterplattformens program innehåller dessutom krav på statliga nyinvesteringar, förstatligandet av de grekiska bankerna och skuldnedskrivningar.

Såväl kommunistpartiet KKE som olika trotskistiskt inspirerade strömningar betecknar Vänsterplattformen samtidigt som ”låtsasvänster”, just därför att gruppen försöker undvika en partisplittning.

– Den enda verkliga oppositionen mot nedskärningsprogrammet finns inom Syriza, säger däremot Costas Lapavitsas.

På Tysklands befallning

Ignacio Ramonet

Flamman 18/8 2015

Det är nog bara i skräckfilmer som så sadistiska scener förekommer, som de vi såg den 13 juli i Bryssel, när Greklands statsminister Alexis Tsipras – sårad, besegrad, förnedrad – tvingades att offentligt, med böjt huvud finna sig i statsminister Angela Merkels befallning. Och ge upp det befrielseprogram som han valdes på och som just fått flertalets stöd i en folkomröstning.

Inför världens kameror, uppvisad av segrarna som en trofé, måste stackars Tsipras svälja sin stolthet. Och även svälja så många spydiga glåpor att själva *Der Spiegel*, Tysklands ledande veckotidning, vid redovisningen av alla de uppoffringar som tvingades på Greklands folk medlidsamt kallade dem rena ”skräckkatalogen”.

När förnedringen av en statsledare når så hårresande nivåer, blir den kvar som avskräckande exempel för kommande generationer: att aldrig mer gå med på att behandlas på det viset. Vi nåddes av uttryck som ”under galgen” och ”Canossavandring”. Tilldragelsen den 13 juli var så oerhörd och så fullständigt överklig att den kanske kommer att minnas i Europas framtid som den dag Tyskland tog befälet.

Av detta hån kan en viktig lärdom dras: att inom ramen för Europaunionen och mer precist inom euroområdet, har medborgarna förlorat kontrollen över en rad beslut som har avgörande betydelse för deras levnadsvillkor. Så långt har det gått att vi måste fråga oss: vad tjänar val till om nyvalda regeringar i de väsentliga frågorna, den ekonomiska och sociala politiken, kommer att vara tvungna att göra samma sak som föregående? Inom detta nya europeiska tvångsvälde kommer demokratin mindre att präglas av omröstning och val mellan alternativ, än av tvånget att respektera regler och avtal – Maastricht, Lissabon, euroområdets finanspakt – som antagits för länge sedan och som visat sig vara rena juridiska fångelserna för folken, utan möjlighet att ta sig ur.

När de visade fram Tsipras för publiken med törnekrona och snara runt halsen – ”Se människan” – ville Merkel, Hollande, Rajoy och de andra visa att det i Europa inte finns något alternativ till den nyliberala vägen. ”I som här inträden lämnen allt hopp”, ni Podemosväljare och andra vänsterfronter i Europa: ni är dömda att välja regeringar vars enda uppgift är att tillämpa de regler och avtal som fastställts för evig tid av Berlin och Europeiska centralbanken.

Det vidrigaste av allt, som i en stalinisträttegång lik ”Pragprocessen”, är att de har krävt detta just av den som varit mest kritisk mot systemet, Alexis Tsipras, för att förödmjuka honom inför det oundvikliga, tvinga honom att hylla det och åkalla det.

De som bortsett från att vi lever i ett tvångsvälde har nu upptäckt det. Några analytiker menar att vi nu befinner oss i ett skede som kan kallas ”postdemokratiskt” eller ”postpolitiskt”. För det som hände den 13 juli i Bryssel visar hur långt de demokratiska och politiska funktionerna utarmats. Det visar att politiken nu inte kan anvisa de lösningar medborgarna efterfrågar, ens om flertalet röstar för dem.

Medborgarna får förtvivlade se på hur det grekiska partiet Syriza, som vann valen och en folkomröstning med ett program mot åtstramningarna, tvingas att med hårda nävar tillämpa den nedskärningspolitik som medborgarna förkastade. Så många frågar sig: vad tjänar det till att välja ett alternativ, om resultatet till slut ändå blir en upprepning av precis samma sak som förr?

Det Angela Merkel velat visa – med all tydlighet – är att i dag finns det inte något som vi kan kalla ekonomiska alternativ, som innehåller något annat än den nyliberala nedskärnings- och åtstramningspolitiken. Det vill säga att när en politisk grupp utarbetar ett alternativt program, och låter medborgarna välja mellan detta och andra program, och när det alternativa vinner valet och en ny gruppering, lagligt, demokratiskt övertar ledningen för landet, så upptäcker denna nya regering, med sitt antinyliberala program, att det inte finns något manöverutrymme för att genomföra det. När det gäller ekonomin, finanserna och budgeten finns inget manöverutrymme. För dessa internationella avtal ”får inte röras”: finansmarknaderna hotar med sanktioner om vissa beslut fattas, lobbymedierna trycker på liksom påtryckningsgrupper som Trilateralen, Bilderberg etcetera. Det finns inget handlingsutrymme.

Allt detta betyder helt enkelt att en regering i ett land inom euroområdet, hur stor demokratisk förankring den än har – även om den fått stöd av 60 procent av medborgarna – har den inte fria händer. Den är fri att genomföra lagändringar för att påverka andra viktiga aspekter av samhällslivet, som till exempel rätt till abort, homosexuella äktenskap, assisterad befruktning, rösträtt för utlänningar, dödshjälp etcetera. Men om den vill reformera ekonomin för att befria folket från det nyliberala fängelset, då är det stopp. Regeringens handlingsutrymme är där så gott som obefintligt. Inte bara på grund av de internationella finansmarknadernas påtryckningar, utan också, helt enkelt, för att medlemskapet i euroområdet tvingar dem att underkasta sig Maastrichtavtalets bestämmelser, Lissabonavtalets, finanspaktens (som kräver att statsbudgeten inte har större underskott än 0,5 procent av landets BNP), mekanismen för finansiell stabilitet (som skärper villkoren för de länder som behöver lån) etcetera.

Så för de länder som har hoppats på räddning har nu i Europa skapats en ny ställning, ”ett nytt protektorat”. Grekland får till exempel regeras ”själständigt” när det gäller medborgarnas (infödingarnas) samhällsliv. Men när det gäller ekonomin, finanserna, skulden, bankerna, budgeten och uppenbarligen valutan, är det en högre instans som sköter hanteringen: EU:s euroteknokrati. Det vill säga att Aten har förlorat en avgörande del av sitt självbestämmande. Landet har degraderats till protektorat.

Med andra ord: Det som händer inte bara i Grekland utan i hela euroområdet – i krisens och åtstramningens namn – är helt enkelt ett lands övergång från välfärdsstat till privatiserad stat, där den nyliberala doktrinen påtvingas med stenhård dogmatism, renodlat ideologisk. Vi har framför oss en ekonomisk modell som berövar medborgarna en lång rad rättigheter. Rättigheter som har erövrats genom långa och ibland blodiga strider.

Några av de konservativa ledarna försöker lugna folken och säga: ”Visst, det är en svår tid, en svår etapp att gå igenom. Vi måste dra åt svångremmen, men vi kommer att ta oss ur denna tunnel.” Frågan är: Vad betyder ”ta oss ur tunneln”? Kommer de att lämna tillbaka vad de har berövat oss? Kommer de att ersätta oss för de lönesänkningar som vi drabbats av? Kommer de att höja pensionerna till den nivå de hade? Kommer vi att återfå subventionerna av hälsovård och utbildning?

Svaret på var och en av dessa frågor är: ”Nej”. För det handlar inte om en ”övergående kris”. Det som har hänt är att vi växlats över från en modell till en annan. Och nu ska vi övertygas om att det vi har förlorat inte kan tas tillbaka. ”Lämn en allt hopp”. Det är nyckelorden i Angela Merkels budskap i Bryssel den 13 juli. Medan hon – likt en germansk Salomé – visade upp Tsipras huvud på ett fat.

Översättning: Eva Björklund

Till nyval är Tsipras nödd och tvungen

Anna Herdy

Flamman 20/8 2015

Idag är en sorglig dag för Grekland i allmänhet och vänstern i synnerhet. Greklands premiärminister Alexis Tsipras håller strax ett tv-sänt tal till nationen där han väntas utlysa nyval som kommer hållas den 20 september. I och med det avgår han som premiärminister. Men det är inte nyvalet i sig som är sorgligt. Det värsta är att Syriza nu ska försöka söka ytterligare stöd med händerna bakbundna av Angela Merkels åtstramningstvång.

Det som är sorligt är att Grekland helt kuppstatat blivit påtvingade ett ruttet treårigt avtal med Trojkan, som Tsipras nu tvingas bära hela vägen genom ett nyval, vinna förtroende med och fortsätta regera under. Frågan man kan ställa sig är: Vad ska han göra med det eventuella mandatet?

Premiärminister Tsipras har satt sig och sin regering i en mycket komplicerad sits. Trycket internt har blivit för stort och rykten sprids i detta nu om att den så kallade Vänsterplattformen som utgör Syrizas vänsterflank i samband med nyvalet utlyses ska presentera sitt nya parti. Syrizas vänster har allt sedan förhandlingarna med Trojkan havererade hävdade att Syrizas program inte kan genomföras inom eurozonen, och därför manat på om ett grekiskt utträde ur eurozonen. Denna linje företrädde också av den förre finansministern, Yanis Varoufakis och det spekuleras i om det var det som gjorde att han fick gå. Men för Alexis Tsipras hade grexit varit en lösning som varit mycket svår att försvara för sina väljare.

Att EU och EMU i den unga demokratins ögon är garanten mot fascism, diktatur och korrup­tion är inte svårt att se och stödet för att hålla Grekland kvar i EU och EMU är massivt. Den här ledarsidan har många gånger hävdade att den ekonomiska uppsidan av att lämna euron och slippa EU:s tvångströja antagligen är det som skulle hjälpa landet upp på fötter igen. Men priset för ett utträde verkar inte Tsipras vilja betala.

Stödet för den förste premiärministern som i alla fall gav EU en match är starkt. I högerpartiet Ny Demokrati rasar interna strider, socialdemokratiska Pasok ligger omkring spärren i opinionsmätningar och inget annat parti har någon potential att bli regeringsbärande. Antagligen kommer Tsipras att vinna nyvalet den 20 september med ett mer eller mindre decimerat Syriza. Men han kommer vinna valet med ett mandat som består av skit – tre år av åtstramningspolitik och mycket begränsade möjligheter att göra något annat än att sitta still i båten.

Idag är en sorglig dag eftersom en av det här årtiondets viktigaste vänstersegrar slutar med ännu ett bevis på att teknokrater i Bryssel alltid trumfar demokratin.

Internationalen

Greklands parlament säger ja till utpressningen från EU och IMF

Hugo Torstensson

Internationalen 21/8 2015

- Ja till tredje lånepaketet
- Tyskland öppet för ”mjukare lånevillkor”
- Men det blir ingen regelrätt skuldavskrivning

Greklands parlament röstade ja till det tredje lånepaketet på morgonen den 14 augusti. Omröstningen inleddes efter en hel natts diskussioner. 222 av parlamentets 300 ledamöter röstade ja, 64 röstade nej, elva avstod och tre var frånvarande.

Premiärminister Alexis Tsipras försvarade uppgörelsen med långivarna och sade att han under nattmanglingen i Bryssel i juli fick två val: åtstramningspolitik med euron eller samma sak med drachmen, alltså att landets enda val var om det skulle bli kvar inom valutasamarbetet eller inte.

Flera ledamöter, även inom regeringen, förhöll sig starkt kritiska till det paket regeringen förhandlat fram efter att det grekiska folket i juli röstade nej till ett tidigare förslag från långivarna.

Yanis Varoufakis, landets tidigare finansminister som är kvar som Syriza-ledamot i parlamentet, sade att han inte kunde rösta för det tredje paketet.

Till slut röstade 25 av regeringspartiet Syrizas ledamöter mot uppgörelsen.

Men nu måste parterna enas om skuldlättnader för Grekland, hävdar en av långivarna, Internationella valutafonden, IMF. Om IMF inte bidrar med lån kommer det i nuläget fattas drygt 30 miljarder euro i det nya stödpaketet.

IMF sade sent den 13 augusti att fonden inte kommer att skjuta till mer nödlån till Grekland om inte parterna fattar ”beslut om skuldlättnader” som ger landet en hållbar statsskuld.

IMF sätter press på EU-kommissionen och Europeiska centralbanken att fatta beslut om skuldlättnader för Grekland. Först när sådana besked finns kommer fonden att ta ställning till om den ska bidra till det nya räddningspaketet för landet.

Kravet fördes fram av IMF:s Greklandschef, Delia Velculescu, efter ett möte i Aten med grekiska och europeiska tjänstemän som arbetar med räddningsplanen. Hon sade att hon ser fram emot att Greklands europeiska partner ska fatta beslut som gör att landets skulder blir ”hållbara”.

Tyskland har setts som en bromskloss men i går öppnade landets biträdande finansminister Jens Spahn för att diskutera ”mjukare lånevillkor” för Grekland.

En regelrätt skuldavskrivning, så kallad ”haircut” är däremot inte aktuell, förklarade Spahn i en intervju med tyska radiostationen Deutschlandfunk.

Uttalandet bekräftas också av det underkastelseavtal som majoriteten i den grekiska regeringen och i det grekiska parlamentet numera har godkänt.

Offensiv

Grekland: Ny vänster krävs

Ledare

Offensiv 20/8 2015

I slutet av förra veckan antog det grekiska parlamentet de hårda villkor som kreditgivarna anförda av euroländernas regeringar har krävt för att ge ytterligare nödlån till Grekland. Till priset av det egna partiets – det regerande Syriza – splittring fick den grekiske premiärministern Alexis Tsipras till sist majoritet. Men nära en tredjedel av Syriza:s 149 parlamentsledamöter röstade emot eller avstod från att rösta, vilket är fler än i omröstningen i juli.

”En splittring av Syriza ser nu ut att vara oundviklig”, menade regeringens taleskvinna Olga Gerovasili efter omröstningen. Den tidigare energiministern Panayiotis Lafazanis har föreslagit bildandet av en ny rörelse mot åtstrammingspolitiken och Trojkan med målet att krossa ”eurozonens diktatur”. Bland de som har undertecknat hans upprop finns Xekinima (CWI i Grekland).

Tsipras strävan att skapa ett annat Trojkavänligt Syriza har rest den omedelbara uppgiften att bygga ett nytt vänsterparti i Grekland. Redan den 17 juli anordnades en konferens, på initiativ av Xekinima och andra socialister, för att samla till en ny vänster. Uppemot 300 deltog och alla vänsterströmningar inom Syriza fanns representerade. Konferensen, det fortsatta bygget av förenade vänsterkommittéer lokalt och den förre energiministerns steg kan lägga grunden till en ny socialistisk vänster i Grekland.

Tsipras å sin sida vill att torsdagens (den 20 augusti) förtroendeomröstning ska följas av ett nyval i höst. Men Trojkan och den grekiska kapitalistklassen vill inte ha ett nyval, utan reser krav på att Tsipras ska regera vidare tillsammans med olika borgerliga partier i en nationell samlingsregering. Oavsett om det blir nyval eller samlingsregering fördjupas den politiska, sociala samt ekonomiska krisen och skuldberget växer.

De nya lån som har utlovats kommer, precis som det gamla, till stor del bara att gå till att betala av gamla lån och stötta det inhemska banksystemet. De nya lånen är förenade med skärpta åtstrammingsvillkor samt ett privatiseringstvång som saknar motstycke. Den nyligen beslutade momshöjningen jämte beslutet om att ytterligare försämra pensionerna är bara början.

Enligt den brittiska tankesmedjan National Institute of Economic and Social Research resulterar de nya hårda åtstrammingskraven i att den grekiska ekonomin krymper med ytterligare dryga 5 procent åren 2015-2016. Det i sin tur betyder att den grekiska ekonomin i mitten av nästa år kommer att ha krympt med nästan en tredjedel sedan år 2007 och att BNP är mindre än när Grekland blev ett euroland år 2001.

De umbäranden som krisavtalet innebär kan till sist bli så outhärdliga att det till sist blir omöjligt för Grekland att vara kvar i eurozonen.

Syrialedningens kapitulation och svek var ett nederlag. Men sista ordet är långt ifrån sagt. Missnöjet och den fortsatta krisen kommer att resultera i nya revolter och uppror. Men för att masskampen ska segra krävs en ny vänster med ett revolutionärt socialistiskt program

Synapze

Hur ECB ströp Grekland

Mårten Fjällström

Synapze 20/8 2015

När grekiska parlamentet körde över folkomröstningsresultatet var det handeln, inte statsskulden, som spelade roll. ECB har nu visat vilken piska de hotat parlament med i flera år.

Den långa bankrusningen börjar

För att förstå hur ECB kunde vara så övertygande gentemot den grekiska regeringen måste vi gå tillbaka till början av våren. Redan innan Syriza vann valet i januari började mer känsliga kontoinnehavare flytta sina euros från grekiska banker till banker i andra euroländer. Det som oroade var risken att Grekland skulle lämna eurozonen och återinföra en nationell valuta som skulle flyta - och därmed sjunka - gentemot euron. Det här blev snabbt ett hot mot grekiska bankers likviditet.

Likviditet och soliditet i eurozonen

I ett modernt banksystem kraschar inte banker för att alla vill ta ut sina pengar samtidigt. Boten mot detta artonhundratalsproblem är en riksbank med direkt tillgång till pengapressen. Pengapressen kan aldrig få slut på pengar och därmed inte heller riksbanken, eller de som riksbanken backar upp.

Banker kan fortfarande krascha, men nu bara om de blivit konkursmässiga, deras tillgångar kan inte längre backa upp deras skulder. Det vill säga de är inte längre solventa. Men banker är kritiska i den moderna ekonomin eftersom väldigt många transaktioner görs genom bankerna, inte minst med allt fler elektroniska betalningar. Banker blir därför som regel inte satta i konkurs, utan de tas över av någon statlig instans som har i uppdrag att hålla verksamheten igång medan de lönsamma delarna skiljs av till en ny bank med nya ägare och (förhoppningsvis) ny ledning. I Sverige är det finansinspektionen som har i uppdrag både att avgöra när en bank är insolvent och att gå in och ta över den. I eurozonen är det ECB som har det uppdraget.

Den långa bankrusningen fortsätter

Bankrusningen accelererade efter valet av Syriza. ECB gick då in med likviditetsstöd till de grekiska bankerna i form av Emergency Liquidity Assistance - ELA. Marknaden blev inte lugnad, eftersom risken inte handlade om bankernas likviditet utan om Grekland skulle lämna euron. Under hela det utdragna förhandlingsspelet flyttades därför euros från grekiska banker till andra banker inom euron. ECB följde lydigt marknaden och höjde ELA.

Folkomröstningen och ECBs piska

Så kom då beslutet om folkomröstning. Redan innan folket fått säga sitt, så satte ECB ner foten: ingen mer höjning av ELA. Här agerade ECB varken i enlighet med sitt uppdrag som riksbank att hålla bankerna likvida eller sitt uppdrag som bankreglerare att ta över de banker inte är solventa. Istället agerade de helt och hållet politiskt, för att se till att sätta press på den grekiska regeringen, det grekiska parlamentet och det grekiska folket.

Piskans effekter

Banksystemet är kritiskt när det gäller att föra fram betalningar och en modern ekonomi är beroende av globala kedjor av varor och råvaror. Utan betalningar stannar kedjorna och i slutänden kommer inga varor och inga skickas. Effekten av ECBs beslut var i praktiken en

blockad fram till dess att Grekland fått fram ett annat betalsystem. Varor stannade på kajerna, mat och mediciner började ta slut och så vidare.

De som kan piskas

Det vi sett i Grekland ger ökad vikt till irländska uppgifter att de hotades med att bankerna skulle stängas redan 2010 om de inte accepterade att ta över bankernas skulder och acceptera åtstrammingspolitiken. Troligen har liknande hot utfärdats till regering efter regering i åtminstone krisländerna Portugal, Spanien, Italien och Cypern. Den gemensamma nämnaren för dessa länder är att de har ett underskott i bytesbalansen och om de lämnar euron skulle deras nya valuta troligen sjunka mot euron. Därför utlöser hotet om att bli utkastade en bankpanik. Landets statskulds storlek är däremot inte avgörande, innan krisen hade Spanien lägre statsskuld/BNP än Tyskland.

Tyskland och andra länder med handelsöverskott kan inte piskas, för om de skulle lämna euron skulle värdet av den nya valutan - och därmed värdet av insatta pengar - stiga. Så ingen bankpanik, och ingen piska.

ECB's EU

Var lämnar det då demokratin i EU, när centralbanken gripit makten att bestämma regeringarnas politik i en stor del av EU? När Putin tog sig makten att avsätta och tillsätta lokala guvernörer fick det med rätta kritik, men presidentposten i Ryssland är åtminstone direktvald och inte utsedd av de lokala guvernörerna.

I EU däremot är medlemsstaternas regeringar - som representanter för respektive land i ministerrådet - den enskilt mäktigaste grupperingen i EU. Som struktur påminner det mest om Iran där val hålls, men bara väktarrådets godkända kandidater får ställa upp. Folket får rösta som de vill så länge ECB eller väktarrådets kandidater vinner.

Ett ministerråd som domineras av ECB-godkända regeringar kommer till exempel inte få för sig att ta tag i att reformera ECB. För att avsätta det europeiska väktarråd behöver vi bli av med euron. Frågan är bara hur.